

Починок А.А., студ. ФЕЛ, **Чікін С.В.**, к.т.н. доц.,
Національний технічний університет України “КПІ ім. Ігоря Сікорського”

ФОРМУЛА ВИНАХОДУ (КОРИСНОЇ МОДЕЛІ), ЯК ОСНОВА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИ ПАТЕНТНІЙ ЕКСПЕРТИЗИ

Формула винаходу (корисної моделі) [1] – це стисла словесна характеристика технічної суті винаходу (корисної моделі), що містить сукупність його (її) суттєвих ознак, які достатні для досягнення зазначеного заявником технічного результату.

Формула винаходу (корисної моделі) є єдиним критерієм визначення обсягу винаходу (корисної моделі), а саме сукупності об'єктів, на які поширюються права патентовласника.

Формула винаходу (корисної моделі) дозволяє встановити факт використання або невикористання винаходу (корисної моделі) шляхом зіставлення ознак реального конкретного об'єкта з сукупністю ознак, наведених у формулі.

Формула повинна стисло і чітко виражати технічну суть винаходу (корисної моделі), а саме відображати у логічному визначенні об'єкта винаходу (корисної моделі) сукупністю його (її) суттєвих ознак.

Вона слугує засобом відрізнєння об'єкта винаходу (корисної моделі) від інших об'єктів.

Ознаки винаходу (корисної моделі) в формулі викладають таким чином, щоб забезпечити можливість їх ототожнення (ідентифікації), тобто однозначного розуміння фахівцем на основі відомого рівня техніки смислового змісту понять, якими ці ознаки охарактеризовані.

Формула винаходу (корисної моделі) виражає суть винаходу (корисної моделі), базується на описі і включає в себе ознаки, що ідентифікуються. Основні вимоги, що ставляться до формули, доцільно розглядати в тісному зв'язку з призначенням формули винаходу (корисної моделі) як єдиного засобу встановлення точного обсягу прав патентовласника.

Незалежний пункт формули винаходу (корисної моделі) повинен стосуватися лише одного винаходу (однієї корисної моделі). Він характеризує винахід (корисну модель) сукупністю його (її) ознак, що визначає обсяг правової охорони, і викладається у вигляді логічного визначення об'єкта винаходу (корисної моделі).

Незалежний пункт формули не визнають як такий, що стосується одного винаходу (корисної моделі), якщо сукупність охарактеризованих у ньому (ній) суттєвих ознак включає:

- виражені у вигляді альтернативи ознаки, що не забезпечують одержання одного й того самого технічного результату, або альтернативу щодо групи функціонально самостійних ознак (вузол чи деталь пристрою, речовина, матеріал, інгредієнт композиції, дія способу, приладдя, що застосовується в способі тощо), в тому числі, якщо вибір тієї чи іншої альтернативи будь-якої з ознак залежить від вибору, який зроблено щодо іншої (інших) ознаки (ознак);
- ознаку, що виражена зворотом на зразок «може містити», який допускає як наявність, так і відсутність цієї ознаки у зазначеній сукупності, або якщо кількісний вміст одного з інгредієнтів речовини зазначено у вигляді інтервалу значень з нижньою межею, яка дорівнює нулю;
- характеристику винаходів (корисних моделей), що стосуються об'єктів різного виду чи сукупності засобів, кожен з яких має власне призначення без реалізації зазначеною сукупністю засобів загального призначення.

Вимога, згідно з якою незалежний пункт формули має стосуватися одного винаходу (корисної моделі), не вважається порушеною, коли в незалежному пункті містяться характеристики таких різних засобів, як розетка і вилка, замок і ключ, оскільки зазначені засоби функціонують тільки спільно. А також в тому випадку, коли сукупність засобів складається, наприклад, з медичних інструментів, які щоразу використовуються всі разом,

у певній послідовності, при цьому конструкція одного з інструментів зумовлена конструкцією іншого.

До незалежного пункту формули винаходу (корисної моделі) включають загальні суттєві ознаки винаходу (корисної моделі), кожна з яких необхідна у всіх випадках виконання чи використання винаходу (корисної моделі), а всі разом узяті достатні для одержання технічного результату, що виявляється у всіх випадках, на які поширюється обсяг правової охорони.

Сукупність суттєвих ознак, необхідних і достатніх для досягнення технічного результату, повинна бути передана певним набором ознак, властивих цьому об'єкту.

Багатоланкова формула, що характеризує групу винаходів (корисних моделей) має декілька незалежних пунктів, кожен з яких характеризує один з винаходів (корисних моделей) групи.

При цьому кожен з винаходів (корисних моделей) групи може бути охарактеризований із залученням залежних пунктів, підпорядкованих відповідному незалежному пункту. Незалежні пункти не повинні містити посилань на інші пункти формули.

Місце кожного винаходу (корисної моделі) групи в багатоланковій формулі (перший і подальший пункти) визначається в кожному конкретному випадку залежно від умов об'єднання окремих винаходів (корисних моделей) у групу.

Потрібно мати на увазі, що якщо умовою об'єднання винаходів (корисних моделей) у групу є призначення одного з об'єктів винаходу (корисної моделі) для одержання, здійснення або використання іншого (в іншому), то в першому незалежному пункті наводиться характеристика того винаходу (корисної моделі) – головного (ній), для якого призначений (а) інший (а) винахід (корисна модель).

У другому незалежному пункті характеризується той об'єкт, який пов'язаний з першим і призначений для його одержання, здійснення або використання.

Саме задача, що вирішується, зумовлює наявність у першому пункті багатоланкової формули винаходу (корисної моделі) характеристики речовини або процесу, або пристрою.

Якщо вирішена задача створення нової речовини з корисними властивостями, перший пункт має характеризувати цю речовину, а наступний — процес, призначений для отримання цієї речовини.

Якщо вирішені задачі отримання якогось продукту, регулювання якогось процесу, очищення середовища від тих чи інших забруднень тощо, очевидно, перший пункт повинен характеризувати процеси отримання, регулювання, очищення тощо, а наступний — засоби для реалізації цих процесів, тобто пристрою, речовини.

Якщо група винаходів (корисних моделей) задовольняє декілька умов об'єднання, то в першому незалежному пункті формули характеризується суть того винаходу (корисної моделі), який (яка) найбільш відповідає характеру задачі, що вирішується, в подальших незалежних пунктах — винаходи (корисні моделі), пов'язані з ним.

Перелік посилань

1. Шведова В.В. «Технический результат»: что это такое // Интеллектуальная собственность. – 1993. - № 11 – 12. – С. 18 – 20.